

Reflections on the project implementation process in a primary school in rural area

Adnan BAKI¹ Suphi Önder BÜTÜNER²

ABSTRACT. The purpose of the study is to examine the implementation of projects being one of the alternative assessment tools in new curriculum. The research setting is a rural primary school where one of the researchers works as a teacher and is accustomed to the environment. The sampling consists of 3 teachers, one of them is Turkish teacher, the second one is science and technology teacher and the last one is classroom teacher. The qualitative data gathered were examined by a content analysis consisting the phases of coding, finding themes and organizing the data with respect to the themes. Our exploration has revealed the following findings: The teachers are not self-satisfied with their supervision to students in project processes, none had a practical training on project studies in their undergraduate education, teachers often evaluate the project reports via the students' written exam scores and have difficulties assigning appropriate project tasks to their students. We concluded that the teachers should take a long-term in-service education on the implementation and evaluation of project studies and the orientation of the students.

Key Words: Project Task, Rural Areas, Teacher, Student

SUMMARY

Purpose and significance: The new constructivist curriculum highlights the use of alternative measurement and evaluation tools besides the traditional ones. One of these alternative tools is projects. In this sense, describing the difficulties faced during the implementation of the projects in primary schools proves significant.

Methods: The study is conducted in a rural primary school with the teacher of Turkish, classroom and science. The qualitative data were obtained through semi-structured interviews. The interviews were taped with the consent of the participants. The data were examined by content analysis method consisting the phases of coding, finding themes and organizing the data with respect to the themes.

Results: The findings of the study were as follows: The teachers are not self-satisfied with their supervision of students in project processes. The teachers are experiencing problems in assigning appropriate project tasks. The students do not seem to use authentic inquiry processes. They usually use printouts taken from the internet and write down papers and submit these as reports. The teachers assess students' projects mostly based on their written examination scores, award the students who had taken high grades from written tests with undeservedly high grades in the projects and the lower performance students with grades sufficient to pass. This kind of practice may be ascribed to the fact that education in primary schools is compulsory in Turkey and the teachers are aware that the students will pass the class at the end regardless of the level of their academic success. The students view project tasks merely as a means to pass a course they have been otherwise unsuccessful. The students have difficulties in project processes such as lack of adequate resources and guidelines, time constraints for completing and presenting their projects. The frequent change of teachers in rural schools causes deficiencies in students' preparedness for conducting appropriate projects.

Discussion and Conclusions: Aydın (2005), Doğan (2005) and Yılmaz (2006) reported in their study that, the teachers have some problems concerning the use of alternative assessment techniques, they are not well accommodated to the new program since they are accustomed to the old one and the teachers do not have an appropriate level of knowledge to be able to assess students' projects. These results coincided with the results of our study. The related studies suggest that project topics should be accessible from the most available resources such as books, encyclopedias or the internet (Katz, 1993; Gündüz, 2004). In our study, though, all the teachers stated that their students completed the projects by using such resources. The fact that teachers are challenged by assigning creative and research-provoking project tasks to students may be attributed to their lack of practical training on instructional use of projects. Katz (1994) argues that projects should be related with daily lives of students and project topics should be intertwined with multiple disciplines (i.e. Science, Social Sciences, Mathematics, Music, Art etc.). The existing projects assigned by the teachers are often unrelated with multiple fields. Fleming (2000) suggests that a typical project should last between 2 – 8 months and Katz (1994) argues that a project task should lead to endeavor on the task at least 1 week. The teachers OA, OB stated that the students accomplished their tasks by simply using printouts. OC expressed that the entire class, excluding 6 students, delivered the projects in no more than 2 - 3 days. The present findings in this study suggest that teachers should receive appropriate experiences on project designing and implementing through long term in-service training rather than short term in-service training.

¹ Prof. Dr. Blacksea Technical University, Fatih Faculty of Education, e-mail: adnanbaki@ktu.edu.tr

² PhD Student and Mathematics Teacher, Blacksea Technical University, Trabzon, Düzköy, onderbutuner@mynet.com

Kırsal Kesimdeki Bir İlköğretim Okulunda Proje Yürütme Sürecinden Yansımalar

Adnan BAKI³

Suphi Önder BÜTÜNER⁴

ÖZ, Araştırmanın amacı, alternatif değerlendirme araçlarından biri olan proje'nin nasıl yürütüldüğüyle ilgili öğretmenlerin görüşlerini alarak, bu süreçte öğretmenlerin yaşadığı zorlukları ortaya koymak ve çözüm önerilerinde bulunmaktır. Araştırma için belirlenen ilköğretim okulu, araştırmacılarından birinin görev yaptığı ve ortamı tanıdığı kırsal kesimdeki bir ilköğretim okuludur. Araştırmanın çalışma grubunu bir Türkçe, bir fen ve teknoloji, ve bir sınıf öğretmeni olmak üzere 3 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın nitel verilerinin analizinde kodlama, temaların bulunması, verilerin kod ve temalara göre düzenlenmesi aşamalarından oluşan içerik analizi metodu kullanılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında öğretmenlerin proje çalışmaları sürecinde öğrencilerine rehberlik etmede kendilerini yeterli görmedikleri, proje çalışmaları ile ilgili üniversitelerde uygulamalı bir eğitim almadıkları, proje raporlarını değerlendirirken daha çok öğrencilerinin yazılı notlarını dikkate aldıkları, proje konusu vermede zorluklarının olduğu görülmüştür. Çalışma sonucuna göre; öğretmenlerin proje çalışmalarının nasıl yapıldığı, nasıl değerlendirildiği, öğrencilerin nasıl yönlendirilmeleri gerektiği konusunda kısa süreli hizmet içi eğitimden ziyade uzun süreli hizmet içi eğitime alınmaları önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Proje Görevi, Kırsal Kesim, Öğretmen, Öğrenci

GİRİŞ

Değerlendirme, öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacıyla yapılan eğitimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı ve sistematik bir süreçtir. Yapılandırmacı yaklaşıma paralel olarak öğrenme ve öğretme stratejilerinin öğretmen merkezli bir yapıdan öğrenci merkezli alana doğru kaydığı da dikkate alınır, değerlendirme ile ilgili yaklaşımında bu değişime uygun biçimde yapılandırılması gerekir (MEB, TTKB, 2005, 2006).

Yapılandırmacı temelli eğitim anlayışında öğretmenlerde standart kâğıt-kalem sınavları ve kısa cevaplı testler şeklindeki ölçme değerlendirme uygulamalarını daha az kullanmaları istenmekte, kısacası öğretmenlerin öğrenme sürecini değerlendirmeleri beklenmektedir (Baki, 2008). Bu, alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini ön plana çıkarmaktadır. Bu değerlendirme yaklaşımlarından biri de projedir.

Proje metodu, J. Dewey'in öğrencisi olan W. Kilpatrick tarafından ortaya atılmıştır (Aytaç, 1976, s.100; akt, Coşkun, 2004). Proje tasarımı ya da tasarımı geliştirme anlamına gelen bir kavramdır. Öğrenmenin transferi ve tekil öğrenmelerden çok belli bir amaca dönük ilişkisel öğrenmeye işaret etmektedir (Erdem ve Akkoyunlu, 2002). Katz ve Chard (1989, s.2,3)'a göre proje, özel bir konuda derin ve kapsamlı şekilde çalışmaktır. Öğrenciler etkileşimli, informal yolla ilgilerini çeken konularda çalışma fırsatı bulduklarında en iyi şekilde öğrenmektedirler. Proje yaklaşımında öğrenciler birbirleriyle, çevreleriyle ve materyallerle etkileşim halindedirler. Bu etkileşimle öğrenciler kavramları daha derin anlayabileceklerdir.

Proje konusunun özel olmasının gerekçesi, öğrenciye konu ile ilgili bilgileri kütüphane veya kitaplardan doğrudan bulmasına imkân vermemesindedir. Örneğin, öğrenci denize kıyısı olan küçük bir yerde yaşıyorsa proje konusu, balık endüstrisi, okyanus hayvanları, bitkileri içerebilir. Bunun tersine öğrenci denize kıyısı olmayan büyük bir şehirde yaşıyorsa proje konusu sanayi, hava kirliliği, trafik, binalar vb. olabilir (Katz, 1993).

Katz (1994), proje konularının seçiminde dikkat edilmesi gereken noktaları aşağıdaki şekilde belirtmiştir.

- Konu, öğrencinin günlük hayatıyla ilişkili olmalıdır.
- Problem çözme, karar verme, yazma, çizim yapma, bilgisayar kullanma, boyama, modeller oluşturma, işbirliği içinde çalışma için fırsatlar yaratmalıdır.

³ Prof. Dr. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, e-mail: adnanbaki@ktu.edu.tr

⁴ Doktora Öğrencisi ve Matematik Öğretmeni, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi, Trabzon, Düzköy, onderbutuner@mynet.com

- Soyut kavramlardan ziyade somut objelerle çalışmaya sevk etmelidir.
- Fen, sosyal çalışmalar, matematik, müzik, sanat gibi disiplinlerin birbirleriyle ilişkilendirilerek çalışılmasını sağlamalıdır.
- Aileleri de sürece katar nitelikte olmalıdır.
- 1 hafta veya daha uzun sürede araştırma yapmaya fırsat tanınmalıdır.

Jones (2007), proje konusu verirken, öğretmenin dikkate alması gerekenleri aşağıdaki şekilde özetlemiştir.

- Konu öğrencinin ilgisini çekecek mi?
- Konu pratik mi?
- Birkaç araştırmayı tasarlamak için yeteri kadar geniş midir?
- Konunun araştırılmasında öğrencinin deneyimlerini kullanmasına uygun mudur?

Fleming (2000, s.1), tipik bir projenin iki hafta ile sekiz hafta arasında sürmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Projede bulunması gereken ve bulunmaması gerekenlerin öğrenci ve öğretmenler tarafından bilinmesi ve proje çalışması sürecinin bu doğrultuda yapılandırılması, proje çalışması sürecinin amaca hizmet etmesi açısından gereklidir. Gündüz (2004), projede bulunması gereken ve bulunmaması gereken özellikleri aşağıdaki şekilde belirtmiştir.

Tablo 1. Projede Olması ve Olmaması Gereken Özellikler

Olması Gerekenler	Olmaması Gerekenler
1. Disiplinler arası bir çalışmayı gerektirmeli.	1. Önceden değerlendirilmiş herhangi bir proje veya çalışmayı içermemeli.
2. Öğrenciye kişisel düşüncelerini anlatma olanağı tanınmalı.	2. Kaynağı belirtilmemiş alıntılar ya da bölümler içermemeli.
3. Öğrencinin girişim ve yaratıcılığının ürünü olmalı.	3. Hazırlanışı uzun sürse ve zor olsa da, öğrencinin sosyal yaşamını ve günlük derslerini etkilememeli.
4. Hem ana konu, hem de konunun ilişkilendirildiği alanlarla ilgili bilgi ve görüşleri yansıtmalı	4. Tek bir konu ile sınırlı olmamalı.
	5. Konu çok genel olmamalı.
	6. Kitap, ansiklopedi ya da örütbağ gibi kaynaklardan özetlenebilecek ya da aktarılabilecek bir konu olmamalı.

Çakan (2004), ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulamaları ve yeterlik düzeyleri arasında farklılığın olup olmadığını belirlemeye yönelik çalışmada, ilköğretim düzeyindeki öğretmenlerin, ortaöğretim düzeyindeki öğretmenlere göre kendilerini uygulama konusunda daha yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Aydın (2005), çalışmada alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğretmenler tarafından etkili şekilde kullanılıp kullanılmadığını belirlemeye yönelik çalışmada, verilerini 43 öğretmenden anketler yoluyla toplamıştır. Elde edilen bulgular, mesleki kıdem bakımından yeni olan öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin kullanımı konusunda biraz daha etkili olduklarını ortaya koymuş, genel anlamda öğretmenlerin çoğunun alternatif ölçme ve değerlendirmeyi bilmedikleri ve anlamlı şekilde uygulamadıklarını göstermiştir (Aydın, 2005).

Doğan (2005), çalışmada fen bilgisi öğretmenlerinin alternatif değerlendirme yaklaşımlarını etkili şekilde kullanıp kullanmadıklarını 50 fen bilgisi öğretmenine uyguladığı anketler yoluyla belirlemeye çalışmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, öğretmenlerin %20'sinin alternatif değerlendirme yaklaşımları hakkında hiç bilgilerinin olmadığı, %50'sinin biraz bilgisinin olduğunu ortaya koymuştur.

Yılmaz (2006), çalışmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda uygulanması gereken formlarla ilgili sorunlar yaşadıklarını, eski programa alıştıklarından yeni programa adapte olmadıklarını göstermiştir.

Bu anlamda, öğrenci proje çalışmalarını yönlendirecek olan öğretmenlerin, araştırma yürütmüş olmaları veya bir proje çalışmada ne çeşit araştırma metodu kullanılması gerektiği konusunda bilgi ve beceri sahibi olması gerekir. Öğrenci projeleri proje yönetimini bilen ve uygulayan öğretmenler

tarafından yönetilir ve yönlendirilirse etkili ve verimli olur. Bunun anlamı, öğretmen formal eğitimi sürecinde bir araştırmacı gibi yetiştirilmelidir (Çepni, 2007).

Araştırmanın Amacı ve Önemi:

Yapılandırmacı yaklaşım temelli yürütülen yeni program, ürün temelli bir değerlendirme yerine süreç temelli değerlendirmeyi esas almaktadır. Bu nedenle, öğrencileri değerlendirmede yazılı, sözlü ve çoktan seçmeli sınavlardan alınan notların yetersiz olduğu belirtilmekte, alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarına vurgu yapılmaktadır (MEB, TTKB, 2005). Alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarından biri de projedir. Çalışmada bir ilköğretim okulunda proje yürütülme sürecinde nelerin yaşandığı incelenmiş, bu süreçte karşılaşılan sorunlara ve olası çözüm yollarına vurgu yapılmıştır.

Araştırma Sorusu

İlköğretim okullarında proje çalışmaları nasıl yürütülmektedir?

Alt Araştırma Soruları

Öğretmenler proje kavramından ne anlamaktadırlar?

Öğretmenler proje hazırlama sürecini nasıl açıklamaktadırlar?

Proje konularını öğretmenler nasıl seçmektedirler?

Öğretmenler proje çalışmalarında yaptıkları rehberliği nasıl görmektedirler?

Öğretmenler, proje çalışmalarını nasıl değerlendirmektedirler? Nelere dikkat etmektedirler?

Proje çalışmalarında yaşanan zorluklar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırma, öğretmenlerin öğrencileri ile birlikte yürüttükleri proje çalışması sırasında bu uygulamaya yönelik görüşlerinin alındığı nitel bir çalışmadır. Araştırma, araştırmacılardan birinin öğretmen olarak çalıştığı, ortamı ve katılımcıları tanıdığı kırsal kesimdeki bir ilköğretim okuludur.

Araştırma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını Türkçe öğretmeni, sınıf öğretmeni, Fen ve Teknoloji öğretmeni olmak üzere üç öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcılardan ikisi Karadeniz Teknik Üniversitesinden, diğeri ise Balıkesir Üniversitesinden mezun olmuştur. Öğretmenlerden üçü de erkektir. Öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayıları ortalama 24'tür.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırma verileri 2007–2008 eğitim öğretim yılında toplanmıştır. Öğretmenlere yarı yapılandırılmış 7 görüşme sorusu sorulmuştur. Bireylerle yapılan mülakatlar ses kaydına alınmıştır. Sınıf öğretmeni ile yapılan mülakat 41dk, Türkçe öğretmeni ile yapılan mülakat 29dk, Fen ve teknoloji öğretmeni ile yapılan mülakat ise 32dk sürmüştür. Bazı sorular için kısa notlar alınmıştır. Böylece görüşme sırasında soru sorma ve etkili dinleme işlevleri daha etkili bir şekilde yerine getirilmiştir. Alınan bir mülakat kaydı birçok defa not alınmadan dinlenmiş ve böylece mülakat yapılan bireylerin sorulara cevapları hakkında genel bir izlenim edinilmiştir. Daha sonra bu ses kaydı dinlenerek dökümleri yazılmıştır. Ardından ses kayıtları birkaç kere dinlenerek yazılanların doğruluğu kontrol edilmiştir. Bu notlardan yola çıkarak kodlamalar yapılmış, bu kodlar matrislere çevrilerek bireye özgü matrisler oluşturulmuştur.

Araştırmanın Güvenirliği

Araştırmanın güvenirliliğinin sağlanmasında aşağıda verilmiş olan metodlar kullanılmıştır (Ekiz, 2003).

- **Araştırma Alanında Uzun Süre Geçirme:** Çalışmada katılımcılar araştırmacılardan birinin görev yapmış olduğu okulda çalıştığından mülakatlar güven ortamı içinde yapılmıştır. Bu durumun araştırmanın güvenirliliğini arttırdığı söylenebilir.

- **Veriler ve Analizlerin Araştırılan Kişilerin Kontrolüne Sunulması:** Veriler ve analizler, araştırılan kişilere sunularak, araştırmacıların kayıtlarının ve yorumlarının doğru olup olmadığı kontrol edilmiştir.
- **Veriler, Analizler ve Yorumların Başka Araştırmacılara Sunulması:** Araştırmacıların yapmış olduğu analizler ve sonuçlar, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesinde görev yapan bu alanda uzman kişilerce incelenmiş ve onay alınmıştır.

Görüşme Soruları

Proje dendiğinde ne anlıyorsunuz?

Proje çalışmasının aşamaları nelerdir?

Proje konusunu belirlerken nelere dikkat ediyorsunuz?

Proje konusu vermede kendinizi yeterli görüyor musunuz?

Proje çalışmalarında öğrencilerinize nasıl bir rehberlik yapıyorsunuz? Bu konuda kendinizi yeterli görüyor musunuz?

Proje çalışmaları sürecinde, sizin ve öğrencilerinizin yaşadığınız –varsa- zorluklar nelerdir? Öğrencilerinizin hazırlamış oldukları proje çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Nelere dikkat ediyorsunuz?

Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel verilerinin analizinde kodlama, temaların bulunması, verilerin kod ve temalara göre organize edilmesi aşamalarından oluşan içerik analizi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Transkript haline getirilen yazılı metinler satır satır okunmuş ve verilerin arasında yer alan anlamlı bölümler (bir kelime, cümle, paragraf gibi) kodlanmıştır (isim verilmeden). Kodlama yapılan bölümlerin altı çizilmiş ve kod yanına yazılmıştır. Kodlamada ‘tekrar okuma’ ve ‘alanyazına dökme’ işlemleri tekrar edilmiş, bu süreçte yeni elde edilen veriler kod listesine eklenmiş ve yeni kodlara göre eski kodlar değiştirilmiştir. Kodlamanın güvenilirliği için rasgele seçilen örnekler üzerinde araştırmacılar ve bir alan uzmanı ayrı ayrı kodlama yapmış ve sonuçlar karşılaştırılarak kodlamanın ön yargı ve yanlış anlamadan uzak, ortak bir anlayışa göre yapılması sağlanmıştır. Kodlar arasındaki ilişkiler incelenerek, benzerlik ve farklılıklar saptanmış ve araştırma bulgularının ana hatlarını oluşturacak temalar oluşturulmuştur. Temaların iç tutarlılığı için bir tema altında yer alan kodların aynı temalar altında yer alan kodlarla örtüşmemesine dikkat edilmiştir. Elde edilen kodlar ve oluşturulan temalar, etkili bir biçimde organize edilip edilmediğinin incelenmesi için Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesinde görev yapan konu alanıyla ilgili öğretim elemanlarına sunulmuş, gelen öneriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak yeniden düzenlenmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde öğretmenlerle yapılan mülakatların analizi sonucu aşağıdaki matris oluşturulmuştur. Matris’in ilk sütünü tema, kod ve alt kodları, ikinci sütünü kodlar ve alt kodların frekansını, diğer hücreler ise öğretmenlerin hangi kod altında görüş belirttiklerini ifade etmektedir. Kod ve alt kodların yanına yazılmış olan (-) ve (+)’lar öğretmenlerin o kod altındaki görüşlerinin olumlu ya da olumsuz olduğunu vurgulamak içindir.

Tablo 2: *Öğretmenlerle Yapılan Mülakatlar Sonucu Oluşturulmuş Matris*

Temalar, Kod ve Alt kodlar	f Frekans	Öğretmen A	Öğretmen B	Öğretmen C
1.Projeye Yüklenen Anlam		Çevresindeki kelimelerin ve cümlelerin farkına varması	Eldeki imkânlarla somut şeyler üretmek.	Çevresindeki kaynakları kullanarak derinlemesine bilgi edinme ve öğretmen edasıyla sunma
2. Projenin Aşamaları		Ders seçimi, öğretmenle görüşme, öğretmenin öğrenciye proje konusunu vermesi, öğretmen ve öğrencinin birlikte çalışması	BY (Bilgi Yok)	Öğrenci yeterlilikleri dikkate alınarak proje konuları ve dersler belirlenir. Belli zaman aralıklarıyla öğrencinin çalışmasının kontrolü yapılır.
3.Yönlendirmede yeterlilik		* (3/1) Proje eğitimi almamak * (3/5) Kıdemli öğretmenlerin bu konuda daha yetersiz olduğunu düşünme	* (3/1) Proje eğitimi almamak * (3/3) Rehberlik etmede zaman sorunu * (3/4) öğrenciye yönerge verilmesi	* (3/1) Proje eğitimi almamak * (3/2) Sınıf öğretmeni olması dolayısıyla öğrencileri tanınması * (3/3) Rehberlik etmede zaman sorunu
3.1.eğitim (-)	3			
3.2 öğrencileri tanıma (+)	1			
3.3 zaman (-)	2			
3.4 yönerge (+)	1			
3.5 Kıdem (-)	1			
4.Proje Konusu		* (4.1.1 – 4.2.1) Öğrencinin seviyesi düşük olduğunda verilen projelerin amaca hizmet etmemesi * (4.1.3) Proje tüm öğrencilere değil de, birkaç öğrenciye verilmeli.	* (4.1.1) Öğrenci hazırbulunuşluğu * (4.1.2) Okul ve çevre şartları * (4.1.3) İlköğretimde kalma olmamasından dolayı, kolay proje konuları verip öğrencilerin dersten geçmesini sağlama. * (4.2.1) öğrenciler dersten geçmek için proje alıyorlar.	* (4.1.1) Öğrencilerin yeterliliklerine göre konu verme. Matematik dersinde sınıf seviyesi düşük olduğundan, bu dersteeki proje konularının kolay olması.
4.1Konu verme				
4.1.1 öğrenci hazırbulunuşluğu	3			
4.1.2 Okul ve çevre şartları	1			
4.1.3 amaca hizmet	2			
4.2Konu almadaki amaç	2			
4.2.1not yükseltme				
5.Araştırma Bilinci		* (5/1–2) Tek bir kaynaktan aynen yazıp getirme	* (5/1–2) Konu alınır alınmaz hemen örütbağdan çıktı alınarak, proje görevinin tamamlanması	* (5/1) 6 öğrenci dışındaki öğrencilerin raporlarını 1, 2 gün içinde teslim etmesi * (5/2) Başarılı ve başarısız öğrencilerin raporlarının kaynak sayıları bakımından farklılık göstermesi
5.1 raporlar (-)	3			
5.2 kaynakları kullanma (-)	3			

Temalar, Kod ve Alt kodlar	f Frekans	Öğretmen A	Öğretmen B	Öğretmen C
6.Yaşanılan Zorluklar		* (6/1) Kaynak yetersizliği	* (6/1) Kaynak sıkıntısının olması	* (6/1) Kaynakların yetersiz oluşu
6.1 Kaynak yetersizliği	3	* (6/2) Çevresindeki insanların çocuğu olumsuz yönde etkilemesi	* (6/2) Çevre koşullarının kötü oluşu, ailelerin bilinçsiz oluşu	* (6/2) Anne babalar çocuklarını önemsememesi.
6.2 Çevre ve Aile	3	* (6/3) Maddi olumsuzluklar	* (6/4) Zaman yetersizliği	* (6/4) Öğretmenlerin zaman sıkıntısı
6.3 Maddi olumsuzluklar	1	* (6/6) öğrenci yapısı	* (6/5) Devamlı öğretmen değiştirmelerinden dolayı öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin zayıf olması,	
6.4 Zaman yetersizliği	2		* (6/6) Kırsal kesimdeki öğrenci yapısı,	
6.5 Öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi	1			
6.6 Öğrenci yapısı	2			
7. Formaliteden Değerlendirme		* (7/1) İmla ve yazım kuralları	* (7/1) Yazı	* (7/1) Yazı
7.1 Yazı	3	* (7/3) öğrencilerin şevkini kırmamak için zayıf notlar vermeme.	* (7/2) Kullanılan kaynak sayısı	* (7/3) öğrenci şevkini kırmamak için zayıf notlar vermeme, herkese 1 not fazla verme.
7.2 Kaynak sayısı	1		* (7/4) Yazılı notları yüksek olan öğrencilere ortalamalarının düşmemesi için notlar verme	* (7/5) Zamanında getirme
7.3 Şevk	2		* (7/5) Zamanında getirme	* (7/6) Sunu yapma
7.4 Yazılı notları	1		* (7/7) İlköğretim sınıf geçme yönetmeliği yani ilköğretimde kalan öğrencinin olmaması	* (7/8) öğrencinin çalışma istek ve arzusu
7.5 Zamanında getirme	2			
7.6 Sunu yapma	1			
7.7 Sınıf geçme yönetmeliği	1			
7.8 Gönüllü çalışma	1			

Aşağıda, mülakatlar sonucu bulunan ortak temalarla ilgili çıkarımlara ve bu çıkarımları destekleyici öğretmen görüşlerine değinilmiştir.

Projeye yüklenen anlam temasıyla ilgili olarak ÖB, projeyi eldeki imkânlarla somut şeyler üretme, ÖA, öğrencilerin çevrelerinin, kullandığı sözcüklerin ve cümlelerin farkına varabilmesi, ÖC ise çevresindeki imkânları kullanarak derinlemesine bilgi edinme ve öğretmen edasıyla sunma olarak ifade etmiştir. Öğretmenler, genel anlamda projeden doğru anlamlar çıkarmakla beraber, projenin aşamalarıyla ilgili olarak yeterli bilgiye sahip değillerdir. ÖA, projenin aşamalarını ders seçimi, proje konusunun alınması ve öğrenci ile öğretmenin birlikte çalışması olarak, ÖC ise öğrenci yeterlilikleri dikkate alınarak proje konuları ve derslerin belirlenmesi ve belli zaman aralıklarıyla öğrencinin çalışmasının kontrolünün yapılmasını olarak ifade etmiştir.

Bir öğrenci projesinin uygulama aşamaları sırasıyla; konuyu ve alt konuları belirleme, grupları kendi içinde organize etme, grupların proje planlarını oluşturması, projeyi uygulama, sunuyu planlama, sunu yapma ve değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır (Korkmaz ve Kaptan, 2000).

Yönlendirmede yeterlilik teması ile ilgili olarak öğretmenlerin tamamı, proje çalışması sürecinde yaptıkları rehberliği yeterli görmediklerini ifade etmişlerdir. Bu durum, öğretmenlerin üniversite öğrenimleri sırasında proje çalışması ile ilgili uygulamalı bir eğitim almamalarından ve Milli Eğitim tarafından yeni öğretim programına geçişte verilen 5 günlük eğitimin yetersiz oluşundan kaynaklanmaktadır. Yukarıdaki ifadeleri destekleyici öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Bu konuda yetersizim çünkü ne üniversitede ne de milli eğitim tarafından bize uygulamalı bir eğitim verilmedi. Her şey teorik olarak kaldı. Ama elimden geleni yapmaya çalışıyorum. Örutbağdan araştırıyorum. Biz yeterli olmadığımızı göre 15–20 yıllık kıdeme sahip öğretmenlerin de yeterli olması mümkün değil. Çünkü aldysak üniversitede teorikte olsa bunun eğitimini biz aldık. ÖA”

“Öğretmen öğrenciye çalışmanın nasıl yapılacağına dair yönerge vermeli. Proje konusu da önemli, eğer verilen konu düzgün değilse öğrenci, öğretmene danışma ihtiyacı duymayacak. Çıktıyı alıp, ödevi öğretmene teslim edecektir. Bende öğrencilerime tam anlamıyla rehberlik yaptığımı düşünmüyorum. MEB tarafından yeni müfredatla ilgili 5 günlük bir seminer verildi. Her şey hızlı geçildi ve teorik olarak kaldı. Ayrıca zaman da bir sorun, müfredattaki bütün etkinlikleri yapmaya çalışsak, kitabın yarısı ancak bitiyor. Proje için gelen öğrencileri yönlendirmeye zaman bulamıyorum. ÖB”

ÖB, diğer öğretmenlerden farklı olarak öğrencilere proje çalışması sürecinde izleyecekleri yolları açıklayan bir yönergenin verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Nitekim yapılan rehberliğin belli bir plana göre yapılması, rehberliğin verimli olması açısından önemlidir.

“Müfettişlerde proje çalışması süreci ile ilgili asetata çekilmiş dokümanlar getirdiler, okuyup gittiler. Yani her şey teorik olarak kaldı. Öğrencilere rehberlik konusunda kendimi %80–85 oranında yeterli görüyorum. Yetersiz olduğum noktalar, Trabzon merkezde yaşadığımdan öğrenciyle hep birlikte değilim. Yönlendirmek için zamanımda pek yetmiyor. Bilgi noksanlığım da olabilir. Ayrıca sınıf öğretmeni olmam dolayısıyla öğrencilerimi iyi tanıyorum. Bu da rehberlik yapmamı kolaylaştırıyor. Onlara ilgi alanlarına giren konuları vermeme sağlıyor. ÖC”

ÖB ve ÖC, diğer öğretmenlerden farklı olarak Trabzonda yaşamalarının öğrencilerine rehberlik yapmalarını olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Proje yürütme sürecinde öğrencinin sıkıntı yaşadığında öğretmenine ulaşabilmesi önemlidir. Okullarda ders yükleri, yazılı sınavlar, zümre toplantıları vb. uğraşlar öğretmenlerin zamanlarını almakta ve proje yürütme sürecinde öğrencilerine zaman ayırmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu anlamda ilköğretim okullarında ‘proje yürütme süreci ve rehberliği’ adı altında bir dersin açılması, öğretmenlerin öğrencilerine proje çalışması sürecinde rehberlik etmelerini ve öğrencilerle birlikte çalışmasını kolaylaştırabilir.

Proje konusu teması ile ilgili olarak, öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre, öğrencilerin zayıf oldukları derslerden projeler aldıkları, projeyi dersten geçme aracı olarak gördükleri ve öğretmenlerin, proje konusunu vermede öğrencilerin dersteki düzeylerini dikkate aldıkları sonucuna ulaşılabilir. Öğretmenler, dersi zayıf olan öğrencilere, dersten geçebilmeleri için kolay konular verdiklerini, proje konusunun amaca hizmet edip etmemesinin önemli olmadığını, sonuçta öğrenci başarılı da olsa, başarısız da olsa, ilköğretimdeki tüm öğrencilerin geçtiğini ifade etmişlerdir. Proje konusu teması ile ilgili öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Verdiğim proje konularının hepsi amaca hizmet etmiyor. Yetersiz birkaç öğrenci sadece almak zorunda olduğu için proje görevi almış, bende bu tip öğrencimden birine babası minibüs şoförü olduğu için 81 ilimizin plakalarının ezberlemesi konusunu verdim. Öğrencilere göre proje görevi notu yükselten bir şey. Çoğu öğrenci proje görevini notu düşük olduğu dersten alıyor. ÖA”

ÖA'nın öğrencisine verdiği 81 ilin trafik plakalarını ezberle konusunun proje konusu olarak görülemeyeceği açıktır. ÖA'nın proje konusu olarak yaratıcılık gerektirmeyen bir çalışma vermesinde; öğrenci seviyesinin düşük olması, okul ve çevre şartlarının proje çalışması için uygun olmaması, öğrencilerin araştırma bilincine sahip olmaması gibi olumsuz şartların etkili olabileceği yorumu yapılabilir.

“Fen dersinde yeterli bilgiye sahip olmayan öğrenciler sadece dersten geçmek için fen dersinden proje görevi almış. Zaten bizim de zihnimiz de öğrenci nasıl olsa ilköğretim de kalmıyor mantığı var. Yani proje konusunun amaca hizmet edip etmemesi de çok önemli değil açıkçası. Bazı şeyler formaliteden öteye geçmiyor yani. Öğrencinin yazılı notu düşükse geçmesi için kolay konular veriyorum. Konuyu verirken öğrencinin neyi yapıp, neyi yapamayacağına dikkat ediyorum. Buradaki çevre şartları, merkezdeki gibi değil. Öğrenci birçok şeye ulaşamıyor. Bende öğrencilerin örütbağdan çıktı alıp gelmelerini hoş karşılamak zorunda kalıyorum. Çünkü okul ve çevre koşulları bunu gerektiriyor. ÖB”

ÖB, ilköğretimde kalmanın olmadığını, çevre ve okul şartlarının proje hazırlamaya uygun olmadığını belirterek, kolay konular vermek zorunda kaldığını ifade etmiştir. Bu anlamda proje çalışmalarının daha verimli yürütülebilmesi için ilköğretimde başarılı ve başarısız öğrencilerin ayrımının yapılması ve kırsal kesimdeki imkânların proje yürütülmesine imkân verecek seviyeye ulaştırılması gerekmektedir.

“Proje konusu verirken öğrencilerin yeterliliklerine bakıyorum. Örneğin sınıftaki öğrencilerimin matematikteki düzeyleri iyi değil. Bu yüzden öğrencilere matematikte zorlanacakları konular vermekten kaçtım. Örneğin alanları karşılaştırdım dedim, dikdörtgenin, karenin, yamuğun ve üçgenin alanlarını karşılaştırdım dedim veya üçgenleri açılara ve kenarlarına göre gruplandırıyorum dedim. Başarılı olan öğrencilerime ise mikroskobik canlılar konusunu verdim. ÖC”

Araştırma bilinci temasıyla ilgili öğretmen görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin tamamı öğrencilerinin araştırma bilincine sahip olmadığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin özellikle kırsal kesimde yaşadıkları vurgulanarak araştırma yapmada isteksiz oldukları, verilen proje konularında örütbağdan çıktı aldıkları öğretmenlerin ortak görüşüdür. Yönlendirmede yeterlilik teması ile ilgili öğretmen görüşlerine dayanarak, öğretmenlerin proje çalışmasında koordinatör olarak görev alma konusunda gerekli eğitimi almadıkları ve tecrübeye sahip olmadıkları düşünüldüğünde bu sonucun ortaya çıkabileceği düşünülebilir. Ayrıca öğretmenlerin projenin amacına hizmet etmeyecek nitelikte proje konuları vermeleri de öğrencilerin araştırma bilincine sahip olamamalarının diğer bir nedeni olabilir. Araştırma bilinci temasıyla ilgili yukarıda ifade edilenleri destekleyici öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Buranın öğrencilerinde araştırma mantığı diye bir şey yok. Verdiğim çevre ile ilgili bir ödev de bile gidip sadece annesine soruyor. Gidip bir muhtara, belediye çalışanına, PTT müdürüne sormaktan ziyade bir kişi üzerinden soruyor. Bulduklarını kendince not aldığını sanıyor. Bunu bana gelip gösteriyor. Bu hiçbir şekilde çalışma değildir. Bu gidip bir şeyi bir yerden alıp gelmektir. ÖA”

“Bir proje görevi verdim çocuğa, çocuk çıkardı kâğıtları, hiç tertip düzen yok, bilgisayar çıktısını aldı, önüme fırlattı hocam ödev budur diye. Google'dan bulmuş, çıkarmış, bana çıktıyı teslim ediyor. Benim de burada hatam var. ÖB”

“Sınıfta 6 vasat, 9 orta, 6 iyi öğrenci var. Vasat dediğimiz öğrenciler bilgileri sadece örütbağdan çıktı alarak getiriyorlar. 9 öğrenci örütbağı, kütüphaneyi kullandı ve büyüklerine sordular. Ama son 6 kişi hele 1'i çok farklı, o her şeyi kullandı, başka okullardan öğretmenlere sorma, Trabzonda ki kütüphanelere gitme gibi. 6 kişi dışındaki öğrenciler raporlarını 2, 3 günde getiriyor. 1 gün sonra bile getiren öğrenciler var. ÖC”

Proje çalışması sürecinde yaşanan zorluklar konusunda öğretmenlerin ortak düşüncesi, kaynak yetersizliği ve merkezdeki okulların imkânlarıyla kırsal kesimdeki okulların imkânların aynı

olmamasıdır. Öğretmenler, öğrencilerin çevresindeki insanların bilinçsizliği, öğrencilerin eve gittiklerinde tarla işleri ve hayvan işlerinden, okul işlerine zaman ayıramadıkları, kırsal kesimde yaşamalarından dolayı açılmadıkları ve girişken olamadıkları, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyinin yetersiz oluşu ve ailelerin çocuklarını önemsemeyişi gibi sorunların olduğunu belirtmişlerdir. Yaşanılan zorluklar teması ile ilgili öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Kaynaklara ulaşamama, birçoğunun bilgisayarı yok, kütüphaneden tam anlamıyla yararlanamıyorlar, giriş çıkışlar falan filan. Çevrelerindeki insanlar bir şeyden haberi olmayan insanlar. Böyle bir durumda çocuğun çevresi onu kısıtlıyor. Açılmıyor çocuk. Merkezdeki çocuklarla buradaki çocuklar arasında farklılıklar var, görüş açıları dar buradakilerin. Maddi olumsuzluklarda etkili, bir internet kafe bile yok burada. ÖA”

“Kırsal kesimdeki öğrenci araştırma yapma konusunda isteksiz, bir diğer sorun, öğrencinin fazla zamanı yok, eve gittiğinde tarla işleri ve hayvan işleriyle uğraşiyor, ayrıca öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi de yeterli değil çünkü 1. sınıftan 5. sınıfa gelinceye kadar 8, 10 öğretmen değiştirebiliyor. Bir de öğrencinin çevre koşulları malum, çevre koşulları açısından da merkez okullarda öğrenim gören öğrencilere göre durumları kötü, çocuk bir şey araştırarak araştırmak için malzeme yok, çocuğa bir şey soruyorsun, çocuğun dünyası dar, cevap veremiyor. Araştırma yeteneği fazla gelişmemiş, içe kapanıklık var, keşfetme arzusu yok, Ayrıca, aileler de bilinçsiz. ÖB”

ÖB proje çalışmada yaşanan zorluklar teması ile ilgili olarak, diğer öğretmenlerden farklı olarak öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin yetersiz olmasını, sürekli olarak öğretmen değiştirmelerine, tarla ve hayvan işleriyle uğraşmalarına bağlamıştır. Öğretmenlerin kırsal kesim okullarında uzun süreli çalışmak istememelerinin altında, çevre ve okul şartlarının yatabileceği düşünülebilir. Özellikle kırsal kesim okullarının bulunduğu çevrelere öğretmenlerin boş zamanlarını geçirebilmelerini sağlayıcı sosyal faaliyet alanlarının yapılması ve okul şartlarının iyileştirilmesi, öğretmenlerin bu okullarda kalıcı olmalarını sağlayabilir. Sosyal faaliyet alanlarının, öğretmenler kadar öğrenciler için de olumlu sonuçlar doğuracağı ve öğrencilerin girişimci ve sosyal yönlerini ortaya çıkaracağı düşünülebilir. Ayrıca öğrencilerin, okul işlerine zaman ayırmalarının gerekliliği konusunda velilerin bilinçlendirilmesine yönelik, ailelere hizmet içi eğitim verilebilir.

“Anne babalar çocuklarını önemsemiyorlar. Bu konuyu neden araştırıyorsun ki, ne gerek var ki, ne yapacaksın ki şeklinde bir mantık var. Bu çocukların şevkini kırıyor, incitiyor onları. Öğretmenlerin de zamanı yok, mesaisi yoğun. Yarım saat, 15dk ilgilenmesi gerekirken 3dk ilgilenip gönderiyor. Ayrıca kaynaklar yetersiz. Ailelerin durumuna göre materyal desteğinin de sağlanması gerekiyor. Bu noktada Milli Eğitim eksik. Buradaki öğrenciyle, Trabzon merkezde okuyan öğrencinin materyal bakımından aynı imkâna sahip olması mümkün değil. ÖC”

Formaliteden değerlendirme teması ile ilgili olarak 2 öğretmen, öğrencilerinin şevklerini kırmamak için proje çalışmalarında öğrencilerine zayıf notlar vermediklerini belirtmişlerdir. Diğer öğretmen ise proje raporlarını değerlendirmede ilköğretim okullarında kalmanın olmayışını dikkate aldığını belirtmiştir. İlköğretim okullarında öğrencilerin proje çalışmalarının etkili şekilde değerlendirilmesinde, öğretmenlerin üniversite eğitimlerinde bir araştırmacı gibi yetiştirilmelerinin, öğrencilerine bu bilinci aşılmalılarının, okulların proje çalışmalarının yürütülmesinde eşit imkânlarla sahip olmalarının, ilköğretimdeki sınıf geçme yönetmeliğinin düzenlenmesinin önemi yadsınamaz. Formaliteden değerlendirme teması ile ilgili olarak, öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Türkçeden proje alan öğrencilerin projelerinde imla ve yazım kurallarına, düzen ve tertibe ve zamanında getirmeye bakıyorum. İçerikte önemli ama sonuçta öğrencinin şevkini kırmamak için proje notunu yüksek veriyorum. ÖA”

“Öğrencinin isteği ve arzusu tabi bu bizim gözlemimiz, zamanında getirme, yazı ve sunuş olarak değerlendirmeyi dört kısıma ayırabiliriz. Değerlendirmede Şevkleri kırılmasın diye öğrencilerime kötü not vermiyorum. Normalde 6 öğrencinin kalması gerekiyor. Proje görevinde çocuğun şevkinin kırılmaması için bütün öğrencilerin 4,5 aldığı bir yerde 2 almakta ceza diye düşünüyorum. ÖC”

ÖA ve ÖC öğrencilerinin proje çalışmalarını değerlendirirken öğrencilerin şevklerini kırmamak için zayıf notlar vermediklerini belirtmişlerdir. ÖA ve ÖC'nin proje çalışmalarında başarısız olan öğrencilerine zayıf notlar vermemeleri, okul imkânlarının proje çalışması için yetersiz oluşu,

öğrencilerin seviyelerinin düşük oluşu, ailelerin imkânları, ilköğretimde kalmanın olmayışı gibi nedenlere bağlanabilir.

*“Öğrencinin geçmesi için elimden geleni yapıyorum. Nasıl olsa ilköğretimde kalma diye bir şey yok. Kısacası yazılı notlarına göre notlar veriyorum. Yazılı notu düşük olan öğrencinin projesi ister iyi ister kötü olsun, notuna yüksek vererek geçmesini sağlıyorum. **ÖB**”*

ÖB, ilköğretimde tüm öğrencilerin yılsonunda geçecek olmalarının, öğrencilerin proje raporlarını değerlendirmesini etkilediğini belirtmiştir. Bu anlamda sürecin değerlendirilmesine dayalı yapılandırıcı temelli eğitim anlayışında, öğrenci proje çalışmalarının etkili şekilde değerlendirilmesi için öğretmenler iyi bir süreç değerlendiricisi olmalı, öğrencilerin zihinlerindeki nasıl olsa yılsonunda geçeceğim olgusu ortadan kaldırılıp, öğrencilerin öğrenme süreci içerisindeki performanslarının alacağı notlarda etkili olacağı vurgulanmalıdır.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Aydın (2005), Doğan (2005) ve Yılmaz (2006) çalışmalarında, öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygulamada sorunlarının olduğunu, eski programa alıştıklarından yeni programa adapte olamadıklarını, öğrencilerin proje çalışmalarını nasıl değerlendirecekleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını göstermiştir. Bu sonuçlar, araştırmamızın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Ayrıca Aydın (2005)'in çalışması, mesleki kıdem bakımından yeni olan öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin kullanımı konusunda biraz daha etkili olduklarını ortaya koymuştur. Bu durum ÖA tarafından yönlendirmede yeterlilik teması altında ifade edilmiştir. Gündüz (2004) ve Katz (1993), proje konusunun kitap, ansiklopedi, örütbağ gibi kaynaklardan bulunabilecek nitelikte olmaması gerektiğini ifade etmiştir. Ancak çalışmada öğretmenlerin tamamı, öğrencilerin proje konusuna ansiklopedi, örütbağ gibi kaynakları kullanarak ulaştıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin uygulamalı bir proje eğitimi almamış olmaları, öğrencilerin yaratıcı yönlerini ortaya çıkaran ve araştırma yapmalarını sağlayan, proje konuları vermelerinde sıkıntı yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir. Katz (1994), projenin öğrencilerin günlük hayatlarıyla ilgili olması gerektiğini, proje konusunun farklı disiplinlerle iç içe olmasının gerekli olduğunu (Fen, sosyal çalışmalar, matematik, müzik, sanat vb.) ifade etmiştir. Çalışmada ÖA öğrencisine 81 ilin trafik kodunu ezberle adlı bir proje konusu vermiştir. Öğretmenlerin verdikleri bu konuların farklı disiplinlerle ilişkili olmadığı söylenebilir. Bu sonuç Katz (1994)'ün ifadeleriyle zıtlık göstermektedir. Projenin yapılma süresi ile ilgili olarak Fleming (2000), tipik bir projenin iki hafta ile sekiz hafta arasında sürmesi gerektiğini, Katz (1994), ise proje konusunun 1 hafta veya daha uzun süre çalışmaya fırsat verecek nitelikte olması gerektiğini belirtmiştir. ÖA ve ÖB öğrencilerin bilgisayardan çıktı aldıklarını ve proje görevlerini bu şekilde bitirdiklerini ifade etmişlerdir. ÖC ise sınıfındaki 6 öğrenci dışındaki öğrencilerin projelerini 2, 3 günde getirdiklerini belirtmiştir.

Araştırma bulgularına göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Öğretmenler, genel anlamda projeden doğru anlamlar çıkarmakla beraber, projenin aşamalarıyla ilgili olarak yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür.
- Öğretmenler, proje çalışması sürecinde öğrencilerini yönlendirmede kendilerini yetersiz görmekteydiler. Bu yetersizliği üniversitede uygulamalı bir eğitim almamalarına ve milli eğitim tarafından yeni programa geçişte verilen 5 günlük seminerin yetersiz oluşuna bağlamaktadırlar.
- Öğretmenler, öğrencilerine proje konusu vermede sıkıntılar yaşamaktadırlar. Özel proje konuları belirleme yerine proje konularını; öğrencilerin seviyelerini, okul ve çevre şartlarını, ilköğretimde sınıfta kalmanın olmayışını dikkate alarak vermektedirler. Örneğin; ÖA proje çalışması olarak 81 ilin trafik plakalarını ezberle konusunu verirken, ÖC'nin verdiği proje konusu, üçgenlerin açılarına ve kenarlarına göre gruplandırılması olmuştur.
- Öğrenciler, farklı kaynakları kullanarak proje ile ilgili araştırma yapma yerine, kolay yolu seçmekte ve örütbağdan çıktı almaktadırlar. Öğrencilerin bu yetersizliği, öğretmenlerin proje yürütme sürecindeki yetersizliği olarak düşünülebileceği gibi, dış etkenlere (sınav sistemine dayalı eğitim anlayışı, veli, çevre ve okul şartları, maddi olanaklar vb.) de bağlanabilir.
- Öğretmenler, öğrencilerini değerlendirmede yazılı notlarını dikkate almakta, yazılı notu yüksek olan öğrencilere, verdikleri raporlar nasıl olursa olsun, not ortalamalarının düşmemesi

için notlar vermekte, yazılı notları düşük olan öğrencilere ise dersten geçmelerini sağlayacak notlar vermektedirler. İlköğretim de kalmanın olmaması da öğretmenlerin bu şekilde yaklaşım göstermelerinde etkili olmaktadır.

- İlköğretim okullarında her dönem sadece bir dersten proje konusu alınabildiğinden, öğrenciler projeyi genellikle zayıf oldukları derslerden almakta ve projeyi dersten geçme aracı olarak görme eğilimindedirler.
- Proje çalışması sürecinde, kaynak yetersizliği, çevrenin bilinçsiz olması, öğretmen ve öğrenci açısından zamanın yetersiz oluşu, kırsal kesim okulu olması nedeniyle öğrencilerin devamlı öğretmen değiştirmeleri bu nedenle öğrencinin bilgi düzeyinin yetersiz oluşu, maddi olumsuzlar gibi sıkıntılar yaşanmaktadır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler sunulabilir.

- Nota dayalı değerlendirmenin baskın olduğu bir sınıf ortamında yetişen öğrenciler için temel amaç ne şekilde olursa olsun bir üst sınıfa geçmek olacaktır. Bu yüzden öğretmenler, derslerinde öğrenme üzerine vurgu yapmalı, düzey belirlemeye yönelik değerlendirme (summatif) ile biçimlendirici değerlendirme (formatif) arasında denge kurmalıdırlar.
- Öğretmenler, proje hazırlama süreci, değerlendirmesi, özgün proje konusu verme ve öğrencilere rehberlik etme konularında uzman kişilerce uzun süreli eğitimden geçirilebilir ve uygulamalar yaptırılabilir.
- Öğrenciler araştırma yapma bilincine sahip olacak şekilde eğitilebilir.
- Kırsal kesimdeki okullara, öğrencilerin proje hazırlamaları için gerekli kaynak, araç ve gereçler sağlanabilir.
- Proje konusu vermede, konunun öğrencinin yaşadığı çevre ile ilgili olmasına, çevre ve okul sorunlarına hitap etmesine, öğrencinin ilgisini çekmesine ve farklı disiplinlerle iç içe olmasına dikkat edilmelidir.
- Öğretmenlerin ve öğrencilerin proje çalışmalarında yeterli zamana sahip olmadığı düşünüldüğünde ilköğretim okullarında proje yürütme süreci ve rehberliği ile ilgili bir dersin açılması faydalı olabilir.
- Katıldıkları kısa süreli hizmet içi kursların proje konusu belirleme, rehberlik etme ve değerlendirme konusunda öğretmenlere yeterli deneyim sağlamadıkları anlaşılmaktadır, bu nedenle öğretmenlere yönelik proje konusunda uzun süreli hizmet içi kurslar düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Aydın, F. (2005). Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme konusundaki düşünceleri ve uyguladıkları, *14. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri*, Pamukkale Üniversitesi, 1, s.775-779.
- Baki, A. (2008). *Kuramdan uygulamaya matematik eğitimi (Genişletilmiş Dördüncü baskı)*, Harf Eğitim Yayıncılığı, Ankara.
- Coşkun, M. (2004), Coğrafya öğretiminde proje yaklaşımı, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 99-107.
- Çakan, M. (2004), Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme uygulamaları ve yeterlilik düzeyi: ilköğretim ve ortaöğretim, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), s.99-114.
- Çepni, S. (2007), *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*, Trabzon: Celepler Matbaacılık
- Doğan, B.A. (2005), *Fen öğretiminde değerlendirme etkinlikleri üzerine öğretmen görüşleri (Van ili Örneği)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Ekiz, D. (2003), *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, M., Akkoyunlu, B. (2002). İlköğretim sosyal bilgiler dersi kapsamındaki beşinci sınıf öğrencileriyle yürütülen ekiple proje tabanlı öğrenme üzerine bir çalışma. *İlköğretim Online*, Sayı 1, Makale 22.05.2008 tarihinde <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Fleming, D.S. (2000). *A teachers guide to project based learning*. AEL, Inc.
- Gündüz, S. (2004). *Matematik projeleri ve sınıf etkinlikleri*, İstanbul: Toroslu Kitaplığı

- Jones, R.(2007). Project based learning and early learning standarts: making the connection, *Exchange*, April, 174, s.8–12.
- Katz, L& Chard, S. (1989). *Engaging children's minds: the project approach*, Norwood, NJ: Ablex.
- Katz, L. (1993). *Criteria for selecting project topics*. In Joanne Hendrick, Sydney Schwartz& Carol Seedfeldt, Eds. *Early Childhood Education: A Practical Guide For Teaching Early Childhood (Pre K–3)*. Millwood, NY: Kraus International Publication.
- Katz, L. (1994). *The Project approach*, Urbana, IL: University of Illinois
- Korkmaz, F& Kaptan, H, (2000). Fen öğretiminde proje tabanlı öğrenme yaklaşımı, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 20, s.193
- MEB, TTKB. (2005). *İlköğretim matematik dersi 6–8. sınıflar öğretim programı kitabı*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü
- MEB, TTKB. (2006). *İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programı ve kılavuzu*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (altıncı baskı)*, Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Yılmaz, T. (2006). *Yenilenen 5.sınıf matematik programı hakkında öğretmen görüşleri (Sakarya İli Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.